

هشدار ظریف در حوزه سلامت، ۱۶ سال قبل

محمدجواد ظریف ۱۶ سال قبل در تصویب جهانی پروتکل ایمنی زیستی (کارتاهینا) نقش داشت. او آن زمان در نامه‌ای به رئیس‌جمهور وقت، درباره خطرات مصرف محصولات دستکاری شده ژنتیکی هشدار داد. این روزها هشدارهای مختلفی درباره مصرف این محصولات شنیده می‌شود.

به گزارش اگرو فود نیوز ، «سلامت نیوز» نوشته است: این روزها که برجام به قول رئیس‌جمهور به فرجام رسیده کمپین‌های مختلفی برای تشکر از دکتر جواد ظریف رئیس تیم مذاکره‌کننده در فضای مجازی به راه افتاده اما جالب است بدانید دکتر ظریف سال‌ها پیش در حالی که در تصویب جهانی پروتکل ایمنی زیستی (کارتاهینا) نقش داشته و برای به ثمر رسیدن آن و آگاه‌سازی خطراتی که ممکن است در آینده سلامت

مردم را تهدید کند، تلاش بسیار کرده است. ظریف آن روزها هم از مردم غافل نبوده و برای اینکه آسیبی به آنها نرسد تلاش کرده است. در واقع او را می‌توان یک قهرمان سلامتی و محیط زیستی نامید که در آن گذشته دور اینچنین به فکر ذخایر ژنتیکی و سلامت و بهداشت مردم بوده است.

در نسخه‌ای از نامه وی که ۱۶ سال پیش به مسئول دفتر سیدمحمد خاتمی نوشته و نسخه‌ای از آن به دست سلامت‌نیوز رسیده، وی به بلندمرتبه‌ترین مسئول اجرایی کشور یعنی رئیس‌جمهوری نسبت به عوارض استفاده محصولات دستکاری شده ژنتیکی هشدار داده است.

او در آن نامه نوشت: «این محصولات دستکاری‌شده ژنتیکی می‌تواند به عنوان سلاح علیه کشور مورد بهره‌برداری قرار گیرد به طوری که تولیدکنندگان این محصولات قادرند به عنوان مثال با نصب ژن عقیمی بر روی گندم، نسلی از یک کشور را عقیم سازند». این تنها گوشه‌ای از این نامه هشدارآمیز است.

این در حالی است که پس از گذشت سال‌ها و تلاش فعالان محیط زیست بر لزوم تاکید بر ارزیابی خطر این محصولات قبل از واردات، اکنون دولت حسن روحانی در برنامه ششم توسعه گسترش استفاده از این محصولات را در دستور کار قرار داده و بدون اینکه توجهی به آسیب‌های احتمالی این محصولات به سلامت مردم کند خواهان گسترش واردات و تولید این محصولات شده است؛ برنامه‌ای که فعالان عرصه سلامت و محیط زیست همچنان امیدوارند با تدبیر نمایندگان مجلس شورای اسلامی متوقف شود.

البته شاید لازم باشد آقای ظریف بار دیگر این نامه را برای دفتر رئیس‌جمهور فعلی ارسال کند تا بلکه با آگاهی رئیس‌جمهور از خطراتی که در کمین سلامتی مردم با استفاده از این محصولات نهشته تدبیری بیندیشد و جلوی آن را بگیرد تا کارشناسان آنها را مورد مطالعه در درازمدت قرار دهند و نتایج آن می‌تواند گواه روشنی بر تاکید کارشناسان مبنی بر لزوم توقف تولید و واردات این محصولات باشد.

به گزارش سلامت‌نیوز، متن زیر نامه‌ای است که محمدجواد ظریف در سال ۷۸ درباره چگونگی تصویب جهانی پروتکل ایمنی زیستی به ابطی رئیس دفتر محمد خاتمی رئیس‌جمهوری وقت ارسال کرده است.

«جناب آقای ابطی رئیس محترم دفتر ریاست جمهوری

احتراماً به اطلاع می‌رساند پروتکل ایمنی زیستی پس از هشت دور مذاکرات فشرده و سخت طی شش سال گذشته سرانجام در مونترال کانادا

به تصویب رسید.

شکست اجلاس وزرای بازرگانی سازمان تجارت جهانی (WTO) در سیاتل و خصوصاً عدم توافق اروپا و آمریکا در مورد محصولات کشاورزی باعث ایجاد شرایط مناسب‌تر مذاکراتی برای کشورهای در حال توسعه در بحث ایمنی زیستی شد. پروتکل ایمنی زیستی، ملحق به کنوانسیون تنوع زیستی ناظر بر تجارت بین‌المللی محصولات کشاورزی و سایر فرآورده‌های بیوتکنولوژیک حاصل از تغییرات ژنتیک می‌باشد.

در این پروتکل تمهیدات لازم برای جلوگیری از عوارض احتمالی آتی مصرف این نوع محصولات بر سلامت انسانی و محیط زیست طبیعی پیش‌بینی گردیده است.

جمهوری اسلامی ایران یکی از واردکنندگان بزرگ محصولات کشاورزی و غلات از کشورهای تولیدکننده نظیر استرالیا، کانادا، اتحادیه اروپا، آرژانتین، اروگوئه و ... که از روش اصلاح ژنتیک برای تولید محصول بیشتر و برتر استفاده می‌کنند، می‌باشد.

بدین دلیل نسل آینده کشور و نیز محیط و تنوع زیستی می‌تواند به راحتی تحت تأثیر عوارض احتمالی این نوع محصولات قرار گیرد. بعنوان مثال در کانادا با نصب ژن مقاوم در برابر سرمای ماهی سفید قطب شمال بر روی بوته گوجه فرنگی محصول آن در سرمای زیر صفر بعمل می‌آید یا با تغییرات ژنتیک نژاد پر محصول گندم و سایر غلات را بوجود آورده و به بازار عرضه نموده‌اند.

این نوع محصولات اولاً قادرند بمجرد ورود به سیستم محیط زیست بومی کشورها، بر تمامی اقلام مشابه غلبه یافته بتدریج آنان را نابود سازند. اتفاقی که برای برخی از محصولات کشاورزی بومی در دنیا و حتی در کشور خودمان بصورت محدودتر رخ داده است. ثانیاً قادرند تاثیرات منفی ناشناخته و بلندمدتی را بر نسل و نژاد و توانایی‌ها و سلامت انسان بگذارند.

این در حالی است که محصولات ترانس ژنتیک بصورت معمول مورد بهره‌برداری قرار بگیرند این امکان وجود خواهد داشت که حتی بصورت سلاح مورد بهره‌برداری قرار گرفته یا با استفاده از ژن‌های خاصی حالات جسمی، روانی انسان‌ها را تغییر داده و محیط زیست را به نابودی بکشاند.

فرضاً با نصب ژن عقیمی بر روی گندم، تولیدکنندگان آن قادرند نسلی

از یک کشور را عقیم ساخته یا با پیوند ژنتیک ژن‌های مولد اخلاق پست نظیر درنده‌خویی کوسه‌ها یا صفات رذیله خوک‌ها بر محصولات کشاورزی می‌توانند آن را به گروهی از انسان‌های کشور هدف خود منتقل سازند.

این پروتکل چندین جنبه مهم را فرامی‌گیرد؛ تجارت بین‌المللی، موضوعات محیط زیستی، مسایل بهداشتی و پیشگیری، محصولات کشاورزی و پیشرفت‌های آن، تحقیقات ژنتیک و کاربردهای آن همه از جمله مواردی هستند که با موضوع پروتکل ایمنی زیستی ارتباط پیدا می‌کنند.

نحوه مذاکرات در پروتکل ایمنی زیستی شکل خاصی داشت بدین ترتیب که کشورها در شش گروه طبقه‌بندی شده بودند.

گروه میامی شامل کشورهای عمده تولیدکننده محصولات بیوتکنولوژی مدرن یعنی آمریکا، کانادا، استرالیا، آرژانتین، شیلی و اروگوئه.

۱۵۰ کشور عدم تعهد، گروه ۷۷ و در حال توسعه گروه‌های اروپای شرقی و گروه مصالحه شامل نروژ ژاپن و سوئیس مکزیک و برخی از این دست.

این گروه‌ها نمایندگان را در سه زمینه معرفی نمودند تا با یکدیگر مذاکره و نهایتاً پروتکل را آماده سازند. این سه زمینه عبارت بودند از:

۱- محصولات کشاورزی

۲- شمول پروتکل

۳- ارتباط با سایر کنوانسیون‌های بین‌المللی

جمهوری اسلامی ایران عضو گروه همفکر بوده و به دلیل اهمیت موضوع برای کشورها نقش فعالی در این گروه بازی نمود، بطوریکه نماینده گروه برای مذاکره در مورد تجارت محصولات کشاورزی و معادن دو گوه دیگر بود.

در این پروتکل از جمله پیش‌بینی شده است کشورهای تولیدکننده چنین محصولاتی باید اطلاعات کلی (مطابق لیست مصوبه در پروتکل) را در اختیار کشورهای مصرف‌کننده از طریق یک مکانیزم بین‌المللی (CHM) قرار دهند. کشورهای مصرف‌کننده با تاسیس یک مرجع ملی این اطلاعات را دریافت و پس از تحقیقات کامل و ارزیابی خطرات و مشکلات احتمالی ظرف ۲۷۰ روز در صورت تمایل اجازه می‌دهند تجارت این محصولات با کشورشان صورت پذیرد.

در صورت احتمال حتی ضعیف خطر (بدون ارائه دلایل علمی) کشورهای مصرف‌کننده می‌توانند از اجازه ورود ممانعت بعمل آورند و برخلاف اصول WTO در مورد عدم ایجاد مانع در تجارت بین‌المللی، هزینه این تحقیقات و ارزیابی‌ها به عهده صادرکنندگان کالا است.

برخی از سایر دستاوردهای کشورهای در این مذاکرات به ترتیب زیرند:

کشورهای واردکننده می‌توانند بر اساس اصل احتیاط از واردات اصلاح‌شده امتناع کنند. این امر با روش‌ها و رویکرد سازمان تجارت جهانی مغایر است و به همین دلیل مورد مخالفت آمریکا و گروه میامی بود ولی در نهایت تصویب شد.

- فرآورده‌های کشاورزی حاصله از تغییرات ژنتیک ابتدا باید در بازار داخلی کشوری که در آن تولید شده، امتحان شود و سپس به سایر کشورها به منظور دریافت اجازه صادرات معرفی گردد.

- در مورد غلات اصلاح‌شده کشور واردکننده براساس مقررات داخلی خود از حق امتناع از واردات این غلات برخوردار است و در شرایطی که صادرکننده بخواهد این غلات را صادر کند، باید رضایت صریح واردکننده را کسب کند.

- معافیت مطلق برای هیچ‌یک از محصولات اصلاح‌شده ژنتیکی وجود ندارد. این محصولات در هر صورت یا مشمول رویه‌های ایمن‌ساز پروتکل هستند و در غیر این صورت مقررات داخلی کشور واردکننده در مورد آنها جاری خواهد بود.

- استناد به مقررات داخلی کشور واردکننده، که می‌تواند محدودکننده‌تر از مفاد پروتکل باشد، مکرراً در متن پروتکل مورد تصریح قرار گرفته است.

- تمامی محصولات بیوتکنولوژی مدرن، مشمول پروتکل می‌باشند.

- ارتباط پروتکل با سایر معاهدات بین‌المللی از جمله WTO ارتباط معقولی است و پیش‌بینی شده از یکدیگر حمایت متقابل نموده و این پروتکل تابع مقررات سایر معاهدات تجاری خصوصاً WTO نباشد. بعلاوه برخلاف تلاش آمریکا و گروه میامی و کشورهای توسعه‌یافته این موضوع را مقدمه پروتکل (به‌جای بندهای اجرایی) آمد تا از عواقب احتمالی برای کشورهای در حال توسعه جلوگیری بعمل آید.

خلاصه‌ای از گزارش فنی این اجلاس جهت مزید اطلاع ایفاد می‌گردد.

